

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.022.03.2018

Pan
Daniel Ozon
Prezes Zarządu
Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A.
Aleja Jana Pawła II 4
44-330 Jastrzębie Zdrój

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/18/019 - Odprawy dla kadry kierowniczej w strategicznych Spółkach Skarbu Państwa w latach 2011-2017

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Daniel Ozon, Prezes Zarządu, od 30 listopada 2017 r. ² W okresie objętym kontrolą funkcję prezesa Spółki poprzednio pełnili: Tomasz Gawlik od 4 listopada 2015 r. do 5 marca 2017 r. Józef Myrczek od 3 września 2015 r. do 3 listopada 2015 r. Edward Szlęk od 27 kwietnia 2015 r. do 2 września 2015 r. Jerzy Borecki od 18 lutego 2015 r. do 26 kwietnia 2015 r. Jarosław Zagórowski od 28 czerwca 2010 r. do 17 lutego 2015 r. (akta kontroli str. 3-16)
Zakres przedmiotowy kontroli	Zasady kształtowania wynagrodzeń kadry kierowniczej spółki, jako podstawy do naliczania odpraw. Wyniki ekonomiczno-finansowe spółki. Zasadność przyznawania w umowach z członkami kadry kierowniczej spółki dodatkowych świadczeń, w tym w postaci odpraw oraz odszkodowań z tytułu zakazu konkurencji. Stosowanie w praktyce zasad wynagradzania osób zatrudnianych na stanowiskach kierowniczych spółki, w tym wypłat świadczeń m.in. w postaci odpraw i odszkodowań z tytułu zakazu konkurencji. Fluktuacja kadr na stanowiskach kierowniczych spółki, w tym na stanowiskach członków zarządu. Realizacja obowiązku przeprowadzania analiz oświadczeń majątkowych składanych przez prezesów spółek, w których Skarb Państwa posiada ponad 50% akcji/udziałów lub liczby głosów na walnym zgromadzeniu.
Okres objęty kontrolą	Kontrolą została objęta działalność podmiotu w obszarach badań kontrolnych w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2017 r. Zakres badań obejmował również działania jednostki kontrolowanej podejmowane przed, jak i po tym okresie, o ile miały one bezpośredni wpływ lub związek z ustaleniami stanu faktycznego dotyczącymi okresu objętego kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Art. 2 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Aleksander Małysz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/320/2018 z 22 października 2018 r. (akta kontroli str.1-2)

¹ Dalej: „JSW” lub „Spółka”.

² W okresie od dnia 6 marca 2017 r. do dnia 29 listopada 2017 r. Daniel Ozon był członkiem Rady Nadzorczej, czasowo oddelegowanym do pełnienia funkcji Prezesa Spółki, natomiast z dniem 30 listopada 2017 r. został powołany na stanowisko Prezesa Zarządu Spółki uchwałą Rady Nadzorczej nr 323/IX/17 z dnia 29 listopada 2017 r.

³ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm., dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Przyjęte rozwiązania w zakresie wynagradzania członków Zarządu JSW, a także wysokość ich wynagrodzeń ustalana przez właściwe organy nadzorujące Spółkę jako podstawa do naliczania odpraw, były zgodne ze stosownymi przepisami, tj. ustawą z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi⁵ oraz ustawą z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami⁶. Kwoty odpraw i odszkodowań za powstrzymanie się od działalności konkurencyjnej były zgodne z umowami o świadczenie usług zarządzania. Przyjęty w nich przedział wynagrodzeń członków Zarządu odpowiadał wymogom ustawowym, a indywidualne wynagrodzenia członków Zarządu mieściły się w górnej części przedziału przewidzianego w art. 4 ust. 2 pkt 5 tej ustawy. Przyjęte przez organy Spółki zasady zostały odzwierciedlone w zawartych umowach o świadczenie usług zarządzania. Zasady i poziom wynagrodzeń członków Zarządu ustalane były na podstawie uchwał Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki oraz Rady Nadzorczej, a pozostałej kadry kierowniczej na podstawie: *Regulaminu Wynagradzania Pracowników Biura Zarządu JSW S.A.*, *Regulaminu Funkcjonowania Zarządzania przez cele* oraz uchwał Zarządu Spółki w sprawie wynagrodzenia miesięcznego kierownictwa zakładów oraz Biura Zarządu JSW.

W kontrolowanym okresie Spółka wypłacała odprawy oraz premie z tytułu realizacji celów zarządczych zgodnie z obowiązującymi zasadami. Powyższych wypłat dokonano zgodnie z postanowieniami umów o świadczenie usług zarządzania, zawartych przez Spółkę z członkami Zarządu. Pozostałej kadrze kierowniczej Spółki w kontrolowanym okresie wypłacano odprawy zgodnie z postanowieniami umów o pracę zawartych z ww. pracownikami oraz *Regulaminem Wynagradzania*, a jedną odprawę pośmiertną w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia miesięcznego wypłacono zgodnie z art. 93 § 2 ust. 2 ww. Kodeksu pracy⁷. Ponadto członkom Zarządu Spółki wypłacano premie roczne z tytułu realizacji celów zarządczych, a ich wysokość była zgodna z umowami o świadczenie usług zarządzania, zawartymi przez Spółkę z członkami Zarządu.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Prezes Spółki nie dokonywał analizy danych zawartych w oświadczeniach majątkowych złożonych przez Członków Zarządu JSW S.A., co stanowiło niedopełnienie obowiązku określonego w art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne⁸.
2. Spółka zwolniła pracownika należącego do kadry jej kierowniczej ze świadczenia pracy, a następnie wypłaciła temu pracownikowi ekwiwalent za urlop w wysokości 30.843,52 zł, co stanowi działanie niezgodne z zasadą gospodarności przy dokonywaniu wydatków, która - w ocenie NIK - powinna być stosowana w spółkach z udziałem Skarbu Państwa.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 1252, dalej: „ustawa kominowa”.

⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 2190, dalej: „ustawa o wynagrodzeniach zarządu”.

⁷ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 108, ze zm.)

⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 1393, dalej: „ustawa o ograniczeniach działalności”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Podstawowe informacje ekonomiczno-finansowe oraz organizacja Spółki w latach 2011-2017

1.1. Ogólna charakterystyka Spółki

Opis stanu faktycznego

JSW jest spółką, w której Skarb Państwa posiada¹⁰ 54,8% akcji. Główny przedmiot działalności Spółki stanowi wydobywanie i sprzedaż węgla kamiennego oraz sprzedaż koksu i produktów węglopochodnych. W strukturze organizacyjnej Spółki znajdowały się 4 kopalnie węgla kamiennego¹¹. Spółka pełniła nadzór właścicielski nad Spółkami Grupy Kapitałowej JSW, w skład której wchodziło¹² 19 podmiotów, których przedmiotem działalności były m.in.: usługi serwisowe na rzecz kopalń JSW, transport drogowy towarów, głównie węglopochodnych i surowców do ich produkcji, udostępnianie linii kolejowych, utrzymanie budowli i urządzeń infrastruktury kolejowej, działalność usługowa w zakresie wykonywania prac ogólnobudowlanych, remontów maszyn i urządzeń oraz ich konserwacji, działalność o charakterze badawczo-rozwojowym Grupy Kapitałowej JSW, obejmująca również analizy wykonalności i nadzór nad realizacją projektów i wdrożeń.

(akta kontroli str. 17-89)

1.2. Dynamika kształtowania się wyników ekonomiczno-finansowych Spółki w latach 2011-2017

Opis stanu faktycznego

W 2011 r. przychody netto ze sprzedaży Spółki wyniosły 7.962.873,5 tys. zł. W kolejnych latach objętych kontrolą, wysokość ww. przychodów kształtowała się następująco:

- w 2012 r. przychody wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 9,7% i wyniosły 8.737.107,6 tys. zł,
- w 2013 r. przychody wzrosły o 4,8% i wyniosły 9.155.850,9 tys. zł,
- w 2014 r. przychody spadły o 11,6 i wyniosły 8.207.678,7 tys. zł,
- w 2015 r. przychody wzrosły o 2,5% i wyniosły 8.410.440,3 tys. zł,
- w 2016 r. przychody wzrosły o 0,8% i wyniosły 8.476.301,5 tys. zł,
- w 2017 r. przychody wzrosły o 37,2% i wyniosły 11.631.804,0 tys. zł.

W 2017 r. nastąpił wzrost przychodów netto ze sprzedaży Spółki w odniesieniu do 2011 r. o 3.668.930,5 tys. zł, tj. o 46,1%. Według sprawozdań finansowych Spółki wzrost przychodów netto ze sprzedaży w 2017 r. wynikał m.in. ze wzrostu średnich cen sprzedaży węgla, koksu oraz produktów węglopochodnych¹³.

Zysk/strata netto w ww. latach wynosiły, odpowiednio: 2.063.038,8 tys. zł, 995.946,8 tys. zł, 8.123,2 tys. zł, -684.311,0 tys. zł, -2.786.703,1 tys. zł,

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Według stanu na dzień 7 grudnia 2018 r.

¹¹ Tj. KWK „Borynia-Zofiówka-Jastrzębie”, KWK „Budryk”, KWK „Knurów-Szczygłowice” i KWK „Pniówek” (wg stanu na dzień zakończenia czynności kontrolnych).

¹² Według stanu na dzień 30 września 2018 r.

¹³ W tym głównie smoły koksowniczej oraz benzolu.

371.991,3 tys. zł, 2.422.100,0 tys. zł. Zysk netto Spółki w 2017 r. zwiększył się w porównaniu z 2011 r. o 359.061,2 tys. zł, tj. o 17,4%.

Koszty wynagrodzeń ogółem w JSW wynosiły, odpowiednio: 2.550.657,7 tys. zł, 2.320.027,1 tys. zł, 2.247.073,4 tys. zł, 2.361.150,7 tys. zł, 2.238.189,3 tys. zł, 1.793.607,5 tys. zł, 2.128.512,8 tys. zł. W 2017 r. koszty wynagrodzeń ogółem zmniejszyły się w porównaniu z 2011 r. o 422.144,9 tys. zł, tj. o 16,6%.

Koszty Zarządu i Rady Nadzorczej w ww. okresie wynosiły, odpowiednio: 3.319,0 tys. zł, 6.082,7 tys. zł, 6.108,0 tys. zł, 5.080,3 tys. zł, 4.821,7 tys. zł, 3.825,7 tys. zł i 4.323,5 tys. zł, co stanowiło odpowiednio: 0,13%, 0,26%, 0,27%, 0,22%, 0,22%, 0,21% i 0,20% kosztów wynagrodzeń ogółem w Spółce.

W 2017 r. koszty Zarządu i Rady Nadzorczej zwiększyły się w porównaniu z 2011 r. o 1.004,5 tys. zł, tj. o 30,3%. Dynamika wzrostu wynagrodzeń Zarządu i Rady Nadzorczej była w kontrolowanym okresie wyższa o 12,9% niż dynamika wzrostu zysku netto Spółki (17,4%), natomiast niższa o 15,8% od wzrostu przychodów ze sprzedaży JSW (46,1%).

Wartość aktywów Spółki za kolejne lata obrotowe okresu 2011 - 2017 wynosiła, odpowiednio: 11.656.418,3 tys. zł, 12.41.059,5 tys. zł, 12.518.373,9 tys. zł, 14.108.271,9 tys. zł, 10.953 846,6 tys. zł, 11.560.780,5 tys. zł, 11.923.013,6 tys. zł.

Średnioroczne zatrudnienie wynosiło odpowiednio: 22.705, 22.825, 22.391, 23.843, 25.286, 22.952, 20.748 osób i zmniejszyło się w latach 2011-2017 o 1.957 osób, tj. o 8,6%.

(akta kontroli str. 90-127)

Przyczyny wzrostu kosztów Zarządu i Rady Nadzorczej z 3.319,0 tys. zł w 2011 r. do 6.082,7 tys. zł w 2012 r. i 6.108,0 tys. zł w 2013 r., tj. o odpowiednio: 83,3% i 84,0%, wyjaśnił Główny Księgowy:

Koszty Zarządu i Rady Nadzorczej w 2012 r. wzrosły w stosunku do roku 2011 r. za sprawą podpisania w listopadzie 2011 r. kontraktów menadżerskich, w których wynagrodzenie menadżera za świadczone usługi było wyższe od wynagrodzenia otrzymywanego w 2011 r. na podstawie umowy o pracę; jednocześnie wyższy był poziom premii rocznej przyznanej za 2012 r. wypłaconej w 2013 r.

(akta kontroli str. 128-134)

1.3. Zasady kształtowania wynagrodzeń dla członków Zarządu i kadry kierowniczej Spółki

Opis stanu faktycznego

1.3.1. Określanie poziomu wynagrodzeń członków Zarządu

Zarząd Spółki składał się z 5 osób w okresie od 22 czerwca 2010 r. do 8 lipca 2015 r., 4 osób w okresie od 9 lipca 2015 r. do 18 sierpnia 2015 r., 5 osób w okresie od 19 sierpnia 2016 r. do 7 marca 2018 r. oraz 6 członków w okresie od 8 marca 2018 r. do dnia zakończenia niniejszej kontroli.

(akta kontroli str. 3-10, 154-169)

W okresie od 23 grudnia 2010 r. do dnia 30 listopada 2011 r. zasady wynagradzania członków Zarządu Spółki określono w decyzji nr 11 Ministra Gospodarki z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie ustalenia wysokości wynagrodzenia miesięcznego prezesów zarządów jednoosobowych spółek skarbu państwa (...) oraz uchwały nr 1 Walnego Zgromadzenia JSW z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie ustalenia wysokości wynagrodzenia miesięcznego członków zarządu Spółki. Powyższe wynagrodzenie dla prezesa oraz członków Zarządu ustalono jako odpowiednio:

6-krotność oraz 5,7-krotność¹⁴ przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez nagród z zysku w czwartym kwartale 2009 r., ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego¹⁵, tj. w wysokości nie przekraczającej maksymalnego wynagrodzenia określonego w art. 8 pkt 3 ustawy kominowej.

(akta kontroli str. 170-182)

W okresie od 1 grudnia 2011 r. do 30 czerwca 2017 r. w Spółce obowiązywały zasady wynagradzania członków Zarządu, określone w uchwałach Rady Nadzorczej¹⁶ w sprawie kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu. Uchwałami Rady Nadzorczej nr: 202-206/VII/2011 z dnia 18 listopada 2011 r. część stałą miesięcznego wynagrodzenia prezesa i członków Zarządu, począwszy od 1 grudnia 2011 r. ustalono w przedziale od 60.000 do 80.000 zł. W preambule do wzoru umowy o świadczenie usług przez prezesa zarządu Spółki, stanowiącej załącznik nr 2 do uchwały Rady Nadzorczej nr 202/VII/2011 z dnia 18 listopada 2011 r. zapisano m.in.: *Spółka uzyskała status spółki publicznej oraz w dniu 6 lipca 2011 r. jej akcje zadebiutowały na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (...) dotychczasowe wynagrodzenie członków zarządu Spółki było nieadekwatne do nowego statusu Spółki, jako spółki giełdowej oraz negatywnie wpływa na jej konkurencyjność, wolą Spółki jest stosowanie w zakresie polityki wynagrodzeń członków zarządu (...) praktyk rynkowych uwzględniających spółki o wielkości porównywalnej do Spółki, w tym spółek z sektora paliwowego i energetycznego.*

Określoną w powyższych uchwałach wysokość części stałej¹⁷ miesięcznego wynagrodzenia dla prezesów Zarządu zmniejszono od dnia 23 czerwca 2016 r. następnie do kwot od 50.000 do 60.000 zł¹⁸. W powyższych uchwałach ustalono również, że część zmienna wynagrodzenia¹⁹ mogła stanowić maksymalnie do 40% części stałej rocznego wynagrodzenia, z wyjątkiem premii rocznej za 2011 r., która nie mogła przekroczyć 300% miesięcznego wynagrodzenia stałego. Powyższe uchwały przewidywały zawarcie ze Spółką przez członków Zarządu umów o świadczenie usług w zakresie zarządzania, co umożliwiało wyłączenie stosowania ustawy kominowej w odniesieniu do członków Zarządu JSW, w przypadku spełnienia przez nich warunków określonych w art. 3 ust. 2 tej ustawy²⁰.

Na podstawie powyższych uchwał zawarto z członkami Zarządu Spółki umowy o świadczenie usług zawierające postanowienia w zakresie działalności konkurencyjnej, w których zobowiązano członków Zarządu do m.in.:

¹⁴ Nie określono wartości kwotowych ww. wynagrodzenia.

¹⁵ Według Obwieszczenia Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 29 stycznia 2010 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2009 r. (Dz. Urz. GUS z 2010 r. Nr 1 poz. 4), wynagrodzenie to wynosiło 3.454,58 zł. (6x3.454,58 zł = 20.727,48 zł, 5,7x3.454,58 zł = 19.691,11 zł).

¹⁶ Tj. uchwałach nr: 202-206/VII/2011 z dnia 18 listopada 2011 r., 234/VII/2012 z dnia 1 marca 2012 r., 86/VIII/2013 z dnia 27 maja 2013 r., 222/VIII/2015 z dnia 18 maja 2015 r., 69/IX/15 z dnia 24 listopada 2015 r. i 167/IX/16 z dnia 8 lipca 2016 r.

¹⁷ Część stałą wynagrodzenia określono w ww. uchwałach również jako: wynagrodzenie podstawowe lub wynagrodzenie zryczałtowane za świadczenie usług zarządzania.

¹⁸ Ww. wysokość wynagrodzenia członków Zarządu obowiązywała do zakończenia czynności kontrolnych.

¹⁹ Część zmienną wynagrodzenia określono w ww. uchwałach również jako: premię roczną, wynagrodzenie uzupełniające lub wynagrodzenie dodatkowe uzależnione od poziomu realizacji celów zarządczych.

²⁰ Stosownie do art. 3 ust. 1 ustawy kominowej (w brzmieniu obowiązującym do dnia 8 września 2016 r.) miała ona zastosowanie do osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą lub osoby prawnej, z którą spółka prawa handlowego zawarła umowę o świadczeniu usług w zakresie zarządzania, zwanej dalej "podmiotem zarządzającym". Według art. 3 ust. 2 tej ustawy przepisu ust. 1 nie stosuje się m.in., jeżeli podmiot zarządzający na własny koszt ubezpieczy się lub ubezpieczy osobę wskazaną do pełnienia funkcji członka zarządu od odpowiedzialności cywilnej powstałej w związku z zarządzaniem.

Wyłączenie to umożliwiało osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą i pełniącym funkcję członków zarządu JSW na podstawie umowy cywilnoprawnej ze Spółką wypłatę wynagrodzenia niepodlegającego ograniczeniom wynikającym z ww. ustawy.

- nieprowadzenia działalności gospodarczej innej, niż związana z przedmiotem umowy o zarządzanie Spółką,
- zachowania w tajemnicy wszelkich informacji poufnych uzyskanych w związku z zarządzaniem Spółką,
- nieprowadzenia działalności konkurencyjnej wobec Spółki w okresie obowiązywania umowy o zarządzanie oraz w okresie do 12 miesięcy od jej rozwiązania; z tytułu przestrzegania tego zobowiązania członkowi zarządu Spółki przysługiwało odszkodowanie w kwocie od połowy do dwunastokrotności miesięcznego wynagrodzenia stałego.

We wszystkich umowach o świadczenie usług zarządzania Spółką, zawartych z członkami Zarządu zawarto zapisy zobowiązujące te osoby do zawarcia na własny koszt umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej powstałej w związku z zarządzaniem. Każdy członek Zarządu Spółki posiadał w okresie pełnienia funkcji polisę ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej powstałej w związku z zarządzaniem na sumę ubezpieczenia 1.000.000 zł. W przypadku rozwiązania kontraktu menadżerskiego z winy Spółki członek Zarządu był uprawniony do odprawy w maksymalnej wysokości do trzykrotności miesięcznego wynagrodzenia stałego.

Wysokości wynagrodzeń członków Zarządu, z którymi rozwiązano umowy o pracę lub umowy o świadczenie usług zarządzania, stanowiących podstawę wypłaty odpraw i innych świadczeń mieściły się w granicach określonych ustawą kominową oraz uchwałami Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej Spółki.

(akta kontroli str. 183-312)

1.3.2. Zmiana w 2016 r. podstawy prawnej dotyczącej zasad określania poziomu wynagrodzeń członków Zarządu

Działania zmierzające do ukształtowania w Spółce zasad wynagradzania członków organu zarządzającego określonych ustawą o wynagrodzeniach zarządu zostały podjęte przed terminem Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia, którego przedmiotem było rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za rok obrotowy rozpoczynający się w 2016 r., tj. przed dniem 23 czerwca 2017 r. Powyższe było zgodne z wymogami określonymi w art. 21 ust. 1 tej ustawy²¹. Działania te podjął Minister Energii²², który pismem z dnia 8 listopada 2016 r. wystąpił do Prezesa Zarządu JSW z wnioskiem o umieszczenie w porządku Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki punktu dotyczącego podjęcia uchwały w sprawie kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu. W dniu 12 stycznia 2017 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki podjęło uchwałę nr 3 w sprawie zasad kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu JSW w związku z postanowieniami ustawy o wynagrodzeniach zarządu. Według tej uchwały:

- wynagrodzenia członka Zarządu Spółki składało się z części stałej, stanowiącej wynagrodzenie miesięczne podstawowe oraz części zmiennej stanowiącej wynagrodzenie uzupełniające za rok obrotowy Spółki,

²¹ Według art. 21 ust. 1 ww. ustawy o wynagrodzeniach zarządu, podmiot uprawniony do wykonywania praw udziałowych zobowiązany był do podjęcia działań mających na celu ukształtowanie i stosowanie w spółce zasad wynagradzania członków organu zarządzającego, określonych tą ustawą, najpóźniej do dnia zwyczajnego walnego zgromadzenia, którego przedmiotem będzie rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania zarządu z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za rok obrotowy rozpoczynający się w 2016 r. W dniu 23 czerwca 2017 r. odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie JSW, którego przedmiotem było zatwierdzenie sprawozdania zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za rok obrotowy 2016 r.

²²Tj. podmiot uprawniony do wykonywania praw udziałowych w JSW.

- kwota miesięcznego wynagrodzenia stałego członków Zarządu zostanie określona przez Radę Nadzorczą w wysokości od siedmiokrotności do piętnastokrotności przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa GUS,

- wynagrodzenia zmienne uzależniono od poziomu realizacji celów zarządczych i nie może przekroczyć 100 % rocznego wynagrodzenia stałego.

(akta kontroli str. 313-327)

Ww. zasady wynagradzania uszczegółowiono w uchwałach Rady Nadzorczej Spółki: nr 216/IX/17 z dnia 9 lutego 2017 r. i nr 265/IX/17 z dnia 23 czerwca 2017 r. w sprawie kształtowania wynagrodzeń członków zarządu, w których ustalono wynagrodzenie stałe w kwocie od 50.000 do 60.000 zł, tj. w wysokości nie przekraczającej piętnastokrotności podstawy wymiaru, określonej w art. 4 ust. 2 pkt 5 ustawy o wynagrodzeniach zarządu²³. Uchwała Rady Nadzorczej nr 265/IX/17 z dnia 23 czerwca 2017 r. wprowadziła do stosowania umowę o świadczenie usług zarządzania, zawieraną z członkiem zarządu na czas pełnienia funkcji oraz określiła wysokość wynagrodzenia zmiennego, uzależnionego od poziomu realizacji celów zarządczych, które nie mogło przekroczyć 100 % wynagrodzenia stałego, stosownie do art. 4 ust. 5 ustawy o wynagrodzeniach zarządu.

Powyższe zasady kształtowania wynagrodzeń zastosowano do dotychczasowych członków Zarządu od 1 lipca 2017 r.²⁴, stosownie do uchwały Rady Nadzorczej nr 266/IX/17 z dnia 23 czerwca 2017 r.

(akta kontroli str. 328-343)

W umowach o świadczenie usług zarządzania oraz w umowach o zakazie konkurencji zobowiązano członków Zarządu JSW do m.in.:

- zachowania tajemnicy przedsiębiorstwa Spółki i informacji poufnych uzyskanych w związku z wykonywanymi obowiązkami (w tym m.in.: danych programowych, technicznych, technologicznych, organizacyjnych, finansowych, personalnych, handlowych, statystycznych, pracowniczych i innych informacji chronionych przepisami prawa) oraz ustalono, że z tytułu przestrzegania obowiązku zachowania poufności w okresie trwania umowy o zarządzanie i po jej zakończeniu członkowi zarządu nie przysługuje żadne dodatkowe wynagrodzenie lub odszkodowanie. W umowach tych zawarto zapis, że naruszenie przez osobę zarządzającą zobowiązania do zachowania tajemnicy przedsiębiorstwa Spółki upoważnia Spółkę do naliczenia kary umownej w kwocie trzykrotności miesięcznego wynagrodzenia stałego za każdy udokumentowany przypadek naruszenia tego zobowiązania;

- nieprowadzenia działalności konkurencyjnej wobec Spółki lub jej podmiotów zależnych w ramach grupy kapitałowej w okresie obowiązywania umowy o zarządzanie pod rygorem naliczenia kary umownej w wysokości trzykrotności wynagrodzenia stałego za każdy udokumentowany przypadek naruszenia tego zobowiązania; z tytułu przestrzegania tego zobowiązania członkowi zarządu Spółki nie przysługiwało dodatkowe wynagrodzenie lub odszkodowanie;

²³ W art. 4 ustawy o wynagrodzeniach zarządu określono zasady wynagradzania członków organu zarządzającego spółki. W 2018 r. zamrożono wynagrodzenia uregulowane przepisami tej ustawy. Stanowi o tym art. 28 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018 (tzw. ustawa o budżecie na 2018 r. - Dz. U. poz. 2371). W związku z powyższym zarówno w roku 2017, jak i 2018, podstawę wymiaru stanowiła kwota 4.403,78 zł. (wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2016 r.).

²⁴ Z wyjątkiem Prezesa, któremu Rada Nadzorcza powierzyła pełnienie funkcji od dnia 30 listopada 2017 r. W okresie od dnia 6 marca 2017 r. do dnia 29 listopada 2017 r. Daniel Ozon był członkiem Rady Nadzorczej czasowo oddelegowanym do pełnienia funkcji Prezesa Spółki.

- nieprowadzenia działalności konkurencyjnej wobec Spółki lub jej podmiotów zależnych w okresie 6 miesięcy od dnia ustania pełnienia funkcji członka zarządu; z tytułu przestrzegania tego zobowiązania członkowi zarządu Spółki przysługiwało odszkodowanie w wysokości „sześciokrotności połowy miesięcznego wynagrodzenia stałego”, czym za działalność konkurencyjną uznano m.in. wykonywanie pracy, świadczenie usług lub zaangażowanie w inny sposób, który negatywnie oddziaływałby na działalność gospodarczą Spółki lub jej podmiotów zależnych.

Umowy o świadczenie usług zarządzania zawarto na czas pełnienia funkcji członka zarządu.

(akta kontroli str. 344-384)

1.3.3. Zasady wynagradzania kadry kierowniczej Spółki (poza Zarządem) w latach 2011-2017

Zasady wynagradzania pozostałej kadry kierowniczej²⁵, wchodzącej w skład Spółki, określono w *Regulaminie Wynagradzania Pracowników Biura Zarządu JSW S.A.*²⁶, *Regulaminie Funkcjonowania Zarządzania przez cele*²⁷, uchwałach Zarządu²⁸ Spółki w sprawie wynagrodzenia miesięcznego kierownictwa zakładów oraz Biura Zarządu JSW. Według ww. uchwał wysokość wynagrodzenia miesięcznego kadry kierowniczej Spółki we wszystkich latach okresu 2011-2017 wynosiła od 14.500 zł do 45.000 zł. Wysokość nagród z tytułu realizacji celów zarządczych nie mogła przekraczać 40% części stałej wynagrodzenia rocznego, a wysokość jednorazowej odprawy emerytalno-rentowej nie mogła przekroczyć 500% wynagrodzenia miesięcznego.

(akta kontroli str. 385-497, 507-521)

W umowach o pracę zawieranych w kontrolowanym okresie zobowiązano dyrektorów w Biurze Zarządu Spółki i dyrektorów kopalń do zachowania w tajemnicy informacji poufnych oraz powstrzymania się od działalności konkurencyjnej.

(akta kontroli str. 522-550)

Według wyjaśnień Dyrektora Biura Zarządzania Zasobami Ludzkimi podstawą wprowadzenia w umowie z pracownikiem kadry kierowniczej zapisów o zachowaniu tajemnicy przedsiębiorstwa lub ochronie informacji poufnych były wszelkie informacje programowe, techniczne, technologiczne, gospodarcze, handlowe i organizacyjne Spółki, które nie były dostępne do wiadomości publicznej, a których ujawnienie osobom trzecim lub wykorzystanie przez osoby trzecie mogłoby spowodować szkodę po stronie Spółki lub obniżyć jej konkurencyjność.

(akta kontroli str. 568-569)

²⁵ Analizą w toku niniejszej kontroli objęto wynagrodzenia dyrektorów w Biurze Zarządu Spółki i dyrektorów kopalń węgla kamiennego, wchodzących w skład Spółki, dalej: „Pozostała kadra kierownicza Spółki” lub „kadra kierownicza Spółki”. Spółka realizowała swoje zadania gospodarcze m.in. przez Biuro Zarządu oraz kopalnie węgla kamiennego (zakłady).

²⁶ Wprowadzonym uchwałą Zarządu JSW nr 614/VII/2011 z dnia 17 sierpnia 2011r., ze zm., dalej: „Regulamin wynagradzania”.

²⁷ Wprowadzonym uchwałą Zarządu JSW nr 141/II/98 z dnia 2 czerwca 2011 r. ze zm. dalej: „Regulamin ZPC”.

²⁸ Tj. uchwałach zarządu nr: 445/VII/2010 z dnia 21 grudnia 2010 r., 493/VII/11 z dnia 11 lipca 2011 r., 993/VII/11 z dnia 29 grudnia 2010 r., 488/VII/2012 z dnia 24 lipca 2012 r., 729/VII/2012 z dnia 20 listopada 2012 r., 800/VII/2012 i 805/VII/2012 z dnia 18 grudnia 2012 r., 41/VII/2013 z dnia 22 stycznia 2013 r., 348/VIII/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r., 477/VIII/2014 z dnia 25 września 2014 r., 483/VIII/2014 z dnia 30 września 2014 r., 273/VIII/2015 z dnia 5 maja 2015 r., 422/VII/2015 z dnia 28 lipca 2015 r., 521/VIII/2015 z dnia 29 września 2015 r., 538/VIII/2015 z dnia 16 października 2015 r., 73/IX/2016 z dnia 27 lipca 2016 r., 91/IX/2016 z dnia 3 sierpnia 2016 r., 130/IX/2016 z dnia 31 sierpnia 2016 r., 24/IX/2017 z dnia 26 stycznia 2017 r., 205/IX/2017 z dnia 12 kwietnia 2017 r., 713-715/IX/2017 z dnia 14 grudnia 2017 r.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA
CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

2. Wynagradzanie kadry kierowniczej w praktyce, jako podstawa do wypłacania odpraw

2.1. Wynagrodzenia dodatkowe wypłacane kadrze kierowniczej, w tym członkom Zarządu Spółki

Opis stanu
faktycznego

W kontrolowanym okresie członkom Zarządu Spółki wypłacono premie roczne z tytułu realizacji celów zarządczych²⁹ na łączną kwotę 3.310.088 zł., w tym w latach³⁰ 2011, 2012, 2013, 2014 i 2015 odpowiednio: 298.476 zł, 1.080.000 zł, 1.458.306 zł, 387.642 zł i 85.664 zł. Wysokość tych premii mieściła się w przedziale od 10.814 zł do 480.000 zł, w tym w ww. latach odpowiednio: 59.073 zł do 62.182 zł, 210.000 zł do 240.000 zł, 11.886 zł do 480.000 zł, 40.749 zł do 80.667 zł, 10.814 zł do 25.200 zł i nie przekraczała 50% części stałej wynagrodzenia, z wyjątkiem premii rocznych za 2011 r., które sięgały 77,9% części stałej wynagrodzenia. Średnia wysokość wypłaconej premii rocznej z tytułu realizacji celów zarządczych wynosiła 122.596 zł. Wysokość ww. premii była zgodna z umowami o świadczenie usług zarządzania, zawartymi przez Spółkę z członkami Zarządu. Powyższe nagrody wypłacono za osiągnięcie przez poszczególnych członków Zarządu wskaźników efektywności określonych uchwałami Rady Nadzorczej³¹, tj. m.in.: EBITDA³², ROE³³, LTIFR³⁴, świadczenia na rzecz pracowników na osobę³⁵, wskaźnik płynności bieżącej, produkcja węgla netto, wolumen sprzedaży węgla, wolumen sprzedaży koksu, średnioroczna cena węgla, średnioroczna cena koksu, uzysk węgla koksowego, zapasy węgla na zwałach, koszty administracyjne grupy kapitałowej JSW.

Członkom Zarządu wypłacono premie roczne z tytułu realizacji celów zarządczych za lata, w których Spółka odnotowała zysk netto, z wyjątkiem wypłaty tych premii za 2014 r., w którym Spółka odnotowała stratę³⁶. Wypłata premii za 2014 r. nastąpiła w wysokości niższej niż maksymalna kwota premii, określona w umowach o zarządzanie, ze względu na realizację przez członków Zarządu tylko niektórych wskaźników efektywności, tj. LTIFR, wolumen sprzedaży koksu, koszty administracyjne grupy kapitałowej JSW, świadczenia na rzecz pracowników na

²⁹ Tj. część zmienną wynagrodzenia.

³⁰ W każdym roku za realizację celów zarządczych w roku poprzednim.

³¹ Tj. uchwałach nr: 202/VII/2011 z dnia 18 listopada 2011 r., 261- 264/VII/2012 z dnia 17 kwietnia 2012 r., 87/VIII/2013 z dnia 27 maja 2013 r., 114/VIII/2014 z dnia 12 lutego 2014 r., 188/VIII/2015 z dnia 23 marca 2015 r.

³² EBITDA (ang. earnings before interest, taxes, depreciation and amortization) – zysk operacyjny przedsiębiorstwa przed potrąceniem odsetek od zaciągniętych zobowiązań oprocentowanych (kredytów, obligacji), podatków, amortyzacji wartości niematerialnych i prawnych (ang. amortization) oraz amortyzacji (deprecjacji).

³³ ROE (ang. return on equity) - wskaźnik rentowności kapitału własnego mierzący jak wiele zysku udało się wygenerować spółce z wniesionych kapitałów własnych.

³⁴ LTIFR (ang. lost time injury frequency rate) - liczba wypadków pracowników własnych oraz firm świadczących usługi dla kopalń JSW, powodując czasową niezdolność do pracy w przeliczeniu na milion przepracowanych godzin.

³⁵ Wysokość świadczeń na rzecz pracowników do średniego zatrudnienia w JSW.

³⁶ Wyniki finansowe Spółki przedstawiono w pkt 1.1.1 niniejszego wystąpienia.

osobę. Ww. wskaźniki zostały określone i przekazane członkom Zarządu do realizacji uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 12 lutego 2014 r., tj. po upływie roku obrachunkowego 2013, w którym Spółka odnotowała zysk netto. Rada Nadzorcza stwierdziła wykonanie ww. wskaźników w odniesieniu do poszczególnych członków Zarządu uchwałami nr: 227-231/VIII/2015 z dnia 1 czerwca 2015 r.

(akta kontroli str. 186-307, 571-640, 776-806)

Pozostalej kadrze kierowniczej Spółki wypłacono nagrody roczne z tytułu realizacji celów zarządczych³⁷ na łączną kwotę 2.392.059 zł, w tym: w tym w latach 2011, 2012, 2013 i 2014, odpowiednio: 159.077 zł, 145.755 zł, 1.106.760 zł i 980.467 zł. Wysokość tych nagród mieściła się w przedziale od 2.418 zł do 183.840 zł, w tym w ww. latach, odpowiednio: 2.418 zł do 14.422 zł, 2.660 zł do 12.989 zł, 7.437 zł do 183.840 zł, 9.358 zł do 148.592 zł i nie przekraczała 40% części stałej wynagrodzenia, tj. maksymalnej wysokości nagrody określonej w ZPC oraz uchwałach Zarządu³⁸ Spółki w sprawie wynagrodzenia miesięcznego kierownictwa zakładów oraz Biura Zarządu JSW. Średnia wysokość wypłaconej nagrody rocznej wynosiła 39.868 zł. Członkom pozostalej kadry kierowniczej Spółki wypłacono nagrody roczne z tytułu realizacji celów zarządczych wyłącznie za lata, w których Spółka odnotowała zysk netto.

(akta kontroli str. 385-485, 641-669)

2.2. Odprawy przyznane i wypłacone członkom Zarządu i pozostalej kadrze kierowniczej Spółki w latach 2011-2017

W kontrolowanym okresie dwóm członkom Zarządu Spółki wypłacono odprawy na łączną kwotę 630.000 zł, w tym w kwotach: 210.000 zł i 420.000 zł, tj. w wysokości odpowiednio: trzymiesięcznego i sześciomiesięcznego wynagrodzenia stałego, z tytułu odwołania³⁹ uchwałą Rady Nadzorczej⁴⁰ z funkcji zastępcy prezesa zarządu lub niepowołania⁴¹ na kolejną kadencję. Powyższych wypłat dokonano⁴² w dniach odpowiednio: 7 czerwca 2013 r. i 8 czerwca 2015 r., zgodnie z postanowieniami umów o świadczenie usług zarządzania, zawartych przez Spółkę z członkami Zarządu odpowiednio: 18 listopada 2011 r. i 27 maja 2013 r., tj. w latach, za które Spółka odnotowała zysk netto. Kwoty odpraw wypłaconych członkom Zarządu stanowiły w latach 2013 i 2015 odpowiednio: 6,9% oraz 4,4% kosztów Zarządu i Rady Nadzorczej w wysokości: 6.108,0 tys. zł i 4.821,7 tys. zł.

(akta kontroli str.670-775)

Pozostalej kadrze kierowniczej Spółki w kontrolowanym okresie wypłacono 14 odpraw⁴³ na łączną kwotę 621.016 zł, a wysokość odprawy w latach: 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 i 2017 wynosiła odpowiednio: 54.932 zł, 50.084 zł, 60.000 zł 37.500 zł do 60.750 zł, 33.750 do 54.000 zł, 30.000 do 48.000 zł. Średnia wysokość wypłaconej odprawy wynosiła 47.770,46 zł. W 12 przypadkach wypłacono odprawy emerytalne, w wysokości od 150% do 450% wynagrodzenia miesięcznego,

³⁷ Tj. część zmienną wynagrodzenia.

³⁸ Tj. uchwałach zarządu nr: 445/VII/2010 z dnia 21 grudnia 2010 r., 493/VII/11 z dnia 11 lipca 2011 r., 993/VII/11 z dnia 29 grudnia 2010 r., 488/VII/2012 z dnia 24 lipca 2012 r., 729/VII/2012 z dnia 20 listopada 2012 r., 800/VII/2012 i 805/VII/2012 z dnia 18 grudnia 2012 r., 41/VII/2013 z dnia 22 stycznia 2013 r., 348/VIII/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r., 477/VIII/2014 z dnia 25 września 2014 r., 483/VIII/2014 z dnia 30 września 2014 r.

³⁹ Dotyczy odprawy w wysokości 210.000 zł.

⁴⁰ Tj. uchwałą nr 221/VIII/2015 z dnia 18 maja 2015 r.

⁴¹ Dotyczy odprawy w wysokości 420.000 zł.

⁴² W dniach odpowiednio: 7 czerwca 2013 r. i 8 czerwca 2015 r.

⁴³ Ww. odprawy wypłacono 6 dyrektorom w Biurze Zarządu oraz 7 dyrektorom kopalń.

tj. w wysokości zgodnej z postanowieniami umów o pracę zawartych z ww. pracownikami oraz Regulaminem Wynagradzania. W jednym przypadku wypłacono odprawę pośmiertną w wysokości 300 % wynagrodzenia miesięcznego, zgodnie z art. 93 § 2 ust. 2 ww. Kodeksu pracy. W latach 2011-2017 pozostałej kadrze kierowniczej Spółki nie wypłacano odpraw związanych z rozwiązaniem przez pracodawcę stosunku pracy.

(akta kontroli str. 807-822)

2.3. Odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji przyznane i wypłacone członkom Zarządu i pozostałej kadrze kierowniczej Spółki w latach 2011-2017

W kontrolowanym okresie przyznano sześciu członkom Zarządu Spółki, tj. prezesowi i wiceprezesom, odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji w łącznej wysokości 1.698.058 zł, a średnia wysokość wypłaconego odszkodowania wynosiła 283.009,66 zł. Odszkodowania te wypłacono w kwotach: 426.774 zł w 2013 r., 413.226 zł w 2014 r., 49.677 zł i 158.381 zł w 2015 r., 320.000 zł w 2016 r., 150.000 zł w 2017 r., a 143.100 zł w 2017 r. i 36.900 zł w 2018 r. Powyższe odszkodowania przyznano na podstawie umów o świadczenie usług zarządzania lub umów o zakazie konkurencji w wysokości określonej w tych umowach, tj. nieprzekraczającej dwunastokrotności miesięcznego wynagrodzenia stałego wypłaconego członkowi zarządu w okresie 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających rozwiązanie albo nieprzedłużenie umowy o świadczenie usług zarządzania. Wypłata odszkodowań z tytułu zakazu konkurencji następowała po złożeniu przez członka zarządu comiesięcznych oświadczeń o niewykonywaniu pracy objętej zakazem konkurencji, tj. w sposób zgodny z zawartymi umowami o świadczenie usług zarządzania lub umowami o zakazie konkurencji. Nie weryfikowano zgodności ze stanem faktycznym, złożonych przez członków Zarządu oświadczeń o przestrzeganiu zakazu konkurencji, stanowiących podstawę wypłaty powyższych odszkodowań.

(akta kontroli str. 670-775)

Prezes wyjaśnił: brak było podstaw do kwestionowania prawdziwości składanych przez członków Zarządu oświadczeń o przestrzeganiu zakazu konkurencji. Z uwagi na jawność danych zawartych w rejestrze przedsiębiorców KRS oraz trwałość ujawnionych danych przeprowadzenie takiej weryfikacji nie jest wykluczone w przyszłości.

(akta kontroli str. 823-826)

W latach 2011-2017 nie wypłacano odszkodowań z tytułu powstrzymania się od działalności konkurencyjnej Dyrektorom w Biurze Zarządu Spółki lub dyrektorom kopalń.

(akta kontroli str. 807-808)

2.4. Rekompensaty i inne świadczenia wypłacane członkom Zarządu i pozostałym członkom kierownictwa Spółki w latach 2011-2017

W latach 2011-2017 pięciu członkom Zarządu Spółki oraz Głównemu Księgowemu wypłacono ekwiwalent za niewykorzystany urlop⁴⁴, z tytułu zamiany umowy o pracę na umowę o świadczenie usług zarządzania⁴⁵ na łączną kwotę 176.040 zł, w tym: 164.494 zł w 2011 r. i 11.546 zł w 2012 r.; wysokość tego ekwiwalentu mieściła się w przedziale od 7.457 zł do 80.162 zł, a jego średnia kwota wynosiła 29.340 zł. Powyższe ekwiwalenty wypłacono za niewykorzystany urlop w ilości od 8 do 86 dni.

(akta kontroli str. 670-726)

Dyrektor Biura Zarządzania Zasobami Ludzkimi wyjaśnił: w mojej ocenie nie byłaby korzystna dla Spółki sytuacja, gdzie wszyscy członkowie Zarządu wykorzystali urlopy przed zmianą umowy o pracę na kontrakt Menedżerski, ponieważ mogłoby to doprowadzić do paraliżu Spółki.

(akta kontroli str. 834)

W okresie wypowiedzenia umowy o świadczenie usług zarządzania ośmiu członkom Zarządu Spółki wypłacono wynagrodzenie na łączną kwotę 1.225.867 zł, w tym: 370.000 zł w 2015 r., 425.867 zł w 2016 r. i 430.000 zł w 2017 r.; wysokość tego wynagrodzenia mieściła się w przedziale od 57.867 zł do 240.000 zł, a jego średnia kwota wynosiła 153.233,37 zł. Okres za jak wypłacono ww. wynagrodzenia nie przekraczał 3 miesięcy.

(akta kontroli str. 670-726)

Ponadto Spółka w latach 2011-2012 opłaciła składki z tytułu ubezpieczenia osobowego z funduszem inwestycyjnym dla pięciu członków Zarządu na łączną kwotę 215.944 zł, w tym: 205.580 zł w 2011 r. i 10.364 zł. Wysokość rocznej składki z ww. tytułu mieściła się w przedziale od 20.728 zł do 38.000 zł, a jej średnia roczna wysokość wynosiła 34.838,16 zł. W 2011 r. Spółka zakupiła również dla jednego z członków Zarządu mundur górniczy galowy za kwotę 1.050 zł. Łączna wartość ww. świadczeń dodatkowych dla jednej osoby nie przekraczała maksymalnej wysokości świadczeń dodatkowych określonej w art. 11 ust. 2 ustawy kominowej⁴⁶.

(akta kontroli str. 670-726)

W kontrolowanym okresie siedmiu osobom należącym do pozostałej kadry kierowniczej Spółki⁴⁷ wypłacono wynagrodzenia na łączną kwotę 645.848 zł⁴⁸ za okres zwolnienia przez pracodawcę z wykonywania pracy na podstawie porozumienia stron o rozwiązaniu umowy o pracę⁴⁹, zawartego przez Spółkę

⁴⁴ Ekwiwalent wypłacono za niewykorzystany urlop w wymiarze od 8 do 86 dni.

⁴⁵ Dokonanej po wprowadzeniu Spółki na Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW). Przedstawione przez Radę Nadzorczą uzasadnienie zmiany polityki w zakresie wynagrodzeń członków Zarządu po wprowadzeniu Spółki na GPW przedstawiono w preambule do wzoru umowy o świadczenie usług przez prezesa zarządu Spółki, stanowiącej załącznik nr 2 do uchwały Rady Nadzorczej nr 202/VII/2011 z dnia 18 listopada 2011 r., co opisano w pkt 1.2 niniejszego wystąpienia.

⁴⁶ Stosownie do art. 11 ust. 2 ustawy kominowej maksymalna wartość świadczeń dodatkowych przyznanych w ciągu roku członkom zarządu nie mogła przekroczyć dwunastokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia przyjętego dla ustalenia wynagrodzenia miesięcznego tych osób, tj. kwoty 41.454,96 zł (12x3.454,58 zł).

⁴⁷ Tj. 4 dyrektorom w Biurze Zarządu Spółki i 3 dyrektorom kopalń.

⁴⁸ W tym: 141.848 zł w 2015 r., 124.391 zł w 2016 r. i 379.609 zł w 2017 r.

⁴⁹ Spółka zawarła z ww. pracownikami porozumienia stron o rozwiązaniu umowy o pracę m.in. ze względu na treść porozumienia z dnia 5 maja 2011 r., zawartego przez Zarząd Spółki z organizacjami związkowymi, działającymi w JSW, na podstawie którego pracownicy Spółki uzyskali tzw. gwarancję zatrudnienia na dotychczasowych warunkach na okres 10 lat. W przypadku niedotrzymania tych warunków Spółka była

z każdym z ww. pracowników, a dwóm osobom wypłacono ekwiwalenty za niewykorzystany urlop w liczbie od 31 do 32 dni. Stwierdzono przypadek zwolnienia członka kadry kierowniczej Spółki ze świadczenia pracy, a następnie wypłacenia ekwiwalentu za niewykorzystany urlop w wysokości 30.843 zł, co szerzej przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 837-862)

2.5. Zakres wymiany kadr na stanowiskach kierowniczych Spółki, w tym na stanowiskach członków Zarządu

W latach 2011-2017 trzech prezesów Spółki pełniło funkcję przez okres od 14 do 49 miesięcy, a dwóch prezesów w okresie od 1 do 4 miesięcy. Okres pełnienia funkcji przez pozostałych członków Zarządu wynosił od 1 do 84 miesięcy, przy czym ośmiu członków Zarządu pełniło funkcję przez okres dłuższy niż rok, a innych ośmiu członków Zarządu pełniło funkcję przez okres krótszy niż rok.

Głównymi powodami zmian na stanowiskach prezesa lub członków Zarządu była rezygnacja z pełnienia funkcji (6 przypadków) lub odwołanie przez Radę Nadzorczą przed upływem kadencji (5 przypadków⁵⁰). Spółka nie posiadała informacji o powodach odwołania. Rezygnacje prezesa i członków Zarządu uzasadniano powodami natury osobistej.

(akta kontroli str. 861-870)

Spośród 22 osób stanowiących na dzień 31 grudnia 2017 r. pozostałą kadre kierowniczą Spółki⁵¹, 16 osób zajmowało pełnione stanowiska krócej niż 12 miesięcy, a pozostałych 6 osób pełniło funkcję w okresie od 12 do 19 miesięcy. Głównym powodem zmian na ww. stanowiskach było rozwiązanie umów o pracę związane z przejściem pracownika na emeryturę. Nie stwierdzono przypadków rozwiązania umowy o pracę na powyższych stanowiskach w wyniku dokonania negatywnej oceny pracownika. Liczba osób, które zostały zatrudnione na ww. stanowiskach kierowniczych w poszczególnych latach okresu 2011-2017 wynosiła odpowiednio: 4, 5, 4, 3, 4, 9 i 16. W dwóch przypadkach zmiany pracownika ze stanowiska Dyrektora w Biurze Zarządu Spółki nastąpiły w czasie krótszym niż 6 miesięcy od zmiany kadencji Zarządu Spółki, przy czym nie podano powodów merytorycznych tych zmian.

(akta kontroli str. 565-567, 871-874)

Dyrektor Biura Zarządzania Zasobami Ludzkimi wyjaśnił:

Zmiany kadry kierowniczej Spółki związane były ze zmianami schematu organizacyjnego (tj. zmiany nazewnictwa Biur, nazewnictwa stanowisk Dyrektorów Biur, utworzenia nowych Biur), przejściami pracowników na emerytury, powierzeniem nowych obowiązków wynikających ze zmiany organizacji pracy, a także rozwiązaniem umów o pracę za porozumieniem stron (...) Zapobieganie fluktuacji kadry kierowniczej odbywa się poprzez stosowanie działań polegających na: systematycznym doszkadzaniu kadry kierowniczej poprzez szkolenia, kursy, konferencje i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych pracowników poprzez studia

zobowiązana do wypłaty odszkodowania w wysokości wynagrodzenia za okres do upływu powyższej gwarancji zatrudnienia.

⁵⁰ W tym w latach 2015, 2016 i 2017 odpowiednio: 2, 2 i 1 przypadek.

⁵¹ Badaniem w ww. zakresie objęto wszystkich dyrektorów w Biurze Zarządu oraz dyrektorów kopalń, tj. odpowiednio: 18 i 4 osoby.

podyplomowe, rotacji pracowników pomiędzy zakładami (...) planowaniu i przygotowywaniu następców na kluczowe stanowiska.

(akta kontroli str. 556-557)

2.6. Ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej dla osób pełniących funkcje publiczne

W kontrolowanym okresie członkowie Zarządu Spółki złożyli oświadczenia majątkowe, określone w art. 10 ust. 1 ustawy o ograniczeniach działalności.

Prezes Spółki nie dokonywał analizy danych zawartych w ww. oświadczeniach majątkowych, co szerzej przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 875-881)

W kontrolowanym okresie Spółka nie posiadała uregulowań wewnętrznych w zakresie składania, analizy lub przechowywania oświadczeń majątkowych członków Zarządu.

Nie stwierdzono naruszenia zakazów określonych w art. 4 ustawy o ograniczeniach działalności przez członków Zarządu Spółki.

(akta kontroli str. 825-826, 895-935)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Prezes Spółki nie dokonywał analizy danych zawartych w oświadczeniach majątkowych złożonych przez Członków Zarządu JSW S.A., co stanowiło niedopełnienie obowiązku określonego w art. 10 ust. 4 ustawy o ograniczeniu działalności gospodarczej⁵².

(akta kontroli str. 875)

Prezes wyjaśnił: nie byłem poinformowany o obowiązku określonym w art. 4 Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. (...) W związku z brakiem informacji o obowiązku określonym w art. 4. Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, w sposób formalny nie wyznaczono pracownika, któremu powierzono wykonanie analizy oświadczeń majątkowych Członków Zarządu oraz nie podejmowałem innych działań mających na celu przeprowadzenie udokumentowanej analizy oświadczeń majątkowych Członków Zarządu.

(akta kontroli str. 823-825)

2. Prezes zwolnił pracownika⁵³ należącego do kadry kierowniczej Spółki ze świadczenia pracy w okresie od 16 marca 2017 r. do 28 czerwca 2017 r. na podstawie porozumienia stron z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie rozwiązania umowy o pracę, zawartej z tym pracownikiem, a następnie wypłacono temu pracownikowi w dniu 10 lipca 2017 r. ekwiwalent za 32 dni niewykorzystanego

⁵² Stosownie do art. 10 ust. 1 w zw. z art. 2 pkt 9 ww. ustawy osoby pełniące funkcję członków zarządu w spółkach, w których udział Skarbu Państwa przekracza 50% liczby akcji, są obowiązane do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Według art. 10 ust. 4 oświadczenia majątkowe składa się kierownikowi jednostki, który dokonuje analizy zawartych w oświadczeniu danych.

⁵³ Tj. Dyrektora Biura Prawnego w Biurze Zarządu Spółki. Ww. pracownik w 2017 r. osiągnął wiek uprawniający do uzyskania emerytury.

urlopu⁵⁴ w wysokości 30.843,52 zł. W dniu 28 czerwca 2017 r. strony rozwiązały umowę o pracę zawartą dnia 15 marca 2017 r.

(akta kontroli str. 847-862)

Prezes wyjaśnił: *inicjatorem rozwiązania umowy o pracę był pracodawca. Warunki, na których mogło nastąpić porozumienie stron określił pracownik (...) pracodawca ocenił korzyści i koszty wynikające z takiego rozwiązania w celu płynnego wprowadzenia zmian organizacyjnych. uwzględniono uprzywilejowaną pozycję pracownika w ewentualnym postępowaniu przed sądem pracy, jak i koszt alternatywnej ścieżki, wymagającej zaangażowania różnych pracowników w postępowanie sądowe (...). Oceniono również ryzyko procesowe pomimo zasadności podstaw rozwiązania stosunku pracy z pracownikiem. W związku z tym skutki finansowe zawarcia porozumienia są również następstwem przepisów prawa pracy i zasad prowadzenia sporów przed sądem pracy, które musiały być uwzględnione przy wyborze sposobu rozstania się z pracownikiem w okolicznościach sprawy.*

(akta kontroli str. 828-830)

W ocenie NIK, działanie polegające na rozwiązaniu stosunku pracy, w którym Spółka zwolniła pracownika ze świadczenia pracy, a następnie wypłaciła ekwiwalent za urlop stanowi działanie naruszające zasadę gospodarności, która powinna być stosowana w spółkach Skarbu Państwa, a przytoczone przez Prezesa okoliczności nie mogą stanowić wystarczającego usprawiedliwienia dla powyższego działania.

**OCENA
CZĄSTKOWA**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, zwraca uwagę na:

Uwagi

konieczność udzielania pracownikom przysługującego im urlopu wypoczynkowego w okresie wypowiedzenia umowy o pracę, w celu ograniczenia wydatków na wypłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop.

oraz wnosi o:

Wnioski

dokonanie analizy danych zawartych w oświadczeniach majątkowych złożonych przez Członków Zarządu.

⁵⁴ W tym: 6 dni za 2016 r. i 26 dni za 2017 r. Według Regulaminu wynagradzania: *pracownicy JSW S.A., których stosunek pracy zostaje rozwiązany w związku z przejściem na emeryturę lub rentę, mają prawo do urlopu wypoczynkowego (lub wypłaty ekwiwalentu za urlop) w pełnym wymiarze rocznym.*

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 7 stycznia 2019 r.

Kontroler

Aleksander Małysz

Gł. specjalista kontroli państwowej

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**